

Súd: Okresný súd Košice I
Spisová značka: 24C/290/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7113219764
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Čisovská
ECLI: ECLI:SK:OSKE1:2016:7113219764.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice I sudkyňou Mgr. Zuzanou Čisovskou vo veci navrhovateľa: U. Z.Č., O.. XX.X.XXXX, V. X. M., V. XX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľa: Ochrana spotrebiteľom a vlastníkom bytov, so sídlom v Košiciach, Škultétyho 3, IČO: 42 249 708, zastúpeného: JUDr. Darina Solárová, advokátka, so sídlom v Košiciach, Škultétyho 3 proti odporcovi: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom v Košiciach, Garbiarska 2, IČO: 31690904, zastúpenému: JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o., so sídlom v Košiciach, Rastislavova 68, v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku takto

rozhodol:

Návrh z a m i e t a.

Odporcovi náhradu trov konania proti navrhovateľovi nepriznáva.

odôvodnenie:

Navrhovateľ sa návrhom doručeným súdu dňa 9.7.2013 domáhal, aby súd zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom v Košiciach, Alžbetina 41 sp.zn. 3C/415/2012 zo dňa 19.1.2012.

Súd na žiadosť navrhovateľa uznesením č.k. 24C/290/2013-25 zo dňa 30.7.2013 odložil vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku do právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 19.11.2014 v spojení s potvrdzujúcim uznesením Krajského súdu v Košiciach č.k. 2Co/525/2013-44 zo dňa 5.9.2014.

Odporca žiadal návrh zamietnuť, s poukazom na novelizáciu Exekučného poriadku zákonom č. 335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, ktorým sa do Exekučného poriadku s účinnosťou do 1.1.2015 vložilo nové ust. § 243d, podľa ktorého exekučné konania na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa zákona o rozhodcovskom spotrebiteľskom konaní, vydaného pred 1. januárom 2015, možno začať len do 3 mesiacov od účinnosti tohto zákona a na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného po tejto lehote nemožno udeliť poverenie na vykonanie exekúcie, pričom rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať. Odporca mal za to, že rozhodcovský rozsudok, o zrušenie ktorého v tomto konaní žiada navrhovateľ, spĺňa predpoklady obsiahnuté v tejto právnej norme, pretože ide o rozhodcovské rozhodnutie vydané v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu, bolo vydané pred 1. januárom 2015 a exekučné konanie na základe tohto rozhodcovského rozsudku ani do troch mesiacov od účinnosti novely Exekučného poriadku nebolo zo strany odporcu iniciované. Rozhodcovský rozsudok preto v dôsledku aplikácie dispozície tejto právnej normy prestal účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať, navrhovateľ nie je viazaný povinnosťou uloženou mu rozhodcovským rozsudkom a odporca nemôže uplatňovať nárok priznaný mu rozhodcovským rozsudkom v exekučnom konaní. Dôsledkom uvedeného je, že obe strany konania bez vlastného zavinenia sú objektívne bez právneho

záujmu na výsledku konania, resp. na meritórnom rozhodnutí. Na základe uvedeného žiadal, aby súd žalobu zamietol, pretože aktuálne právne postavenie účastníkov konania sa ani v dôsledku prípadného meritórneho rozhodnutia súdu nijak nemôže zmeniť. Mal za to, že odpadla vecná legitímácia účastníkov konania. Zo strany súdu by išlo len o akademické rozhodovanie, takže činnosť súdu by tým strácala akýkoľvek zmysel, predpokladaný Občianskym súdnym poriadkom. Odporca mal za to, že strata záväznosti ex lege podľa ust. § 243d Exekučného poriadku je de iure aj de facto zrušením rozhodcovského rozsudku, nakoľko mu odníma jeho základnú vlastnosť, ktorá činí popísaný papier rozhodcovským rozsudkom, t.j. rozhodnutím orgánu, ktoré podlieha súdnemu prieskumu. Bez záväznosti preto nemožno hovoriť ani o právoplatnosti a o vykonateľnosti, nakoľko jedine záväznosť je takou základnou vlastnosťou rozhodnutia, ktorá ho činí rozhodnutím a teda niečím, čo môže byť preskúmané v súdnom konaní. Niečo, čo nemá záväznosť, potom nie je spôsobilé súdneho prieskumu a preto neexistuje ani predmet tohto konania. Mal za to, že na vyššie uvedenej argumentácii nič nemení ani ust. § 372w O.s.p., nakoľko toto ustanovenie sa týka len tých prípadov, kedy nedošlo ku splneniu predpokladov uvedených v § 243d Exekučného poriadku, keďže nie každý rozhodcovský rozsudok stratil svoju záväznosť. Záväznosť totiž nestratili rozhodcovské rozsudky, ktoré neboli vydané v spotrebiteľských veciach alebo v ktorých bol podaný návrh na exekúciu. V danom prípade návrh na exekúciu podaný nebol a rozhodcovský rozsudok bol vydaný v spotrebiteľskej veci, preto stratil záväznosť. Odporca príkladom poukázal na rozhodnutia súdov v iných skutkovo rovnakých veciach, ktoré vychádzali z tejto právnej argumentácie, napr. rozsudok Okresného súdu Košice II č.k. 13C/299/2012 zo dňa 28.10.2015, rozsudok Okresného súdu Lučenec č.k. 9C/65/2013 zo dňa 23.9.2015, rozsudok Okresného súdu Bardejov č.k. 4C/152/2013 zo dňa 10.9.2015, rozsudok Okresného súdu Michalovce č.k. 16C/147/2013 zo dňa 9.9.2015, rozsudok Okresného súdu Košice I č.k. 40C/258/2012 zo dňa 11.6.2015 alebo rozsudok Okresného súdu Trebišov č.k. 6C/134/2013 zo dňa 1.6.2015. Za predpokladu, že by navrhovateľ po stotožnení sa s touto argumentáciou zobral návrh späť, odporca vyslovil súhlas so späťvzatím návrhu a pre tento prípad si neuplatňoval ani trovy konania.

Na podporu navrhovateľa ako spotrebiteľa dňa 9.7.2013 vstúpil do konania vedľajší účastník. Tento sa s vyššie uvedenou právnou argumentáciou odporcu nestotožnil. Poukázal na ust. § 372w O.s.p., (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1.1.2015), podľa ktorého spory o neplatnosť spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy a o zrušenie rozhodcovského rozsudku v spore spĺňajúcom podmienky podľa osobitného predpisu, o ktorých sa začalo konať na súde a ktoré sa do 1.1.2015 právoplatne neskončili, prerokujú a dokončia súdy príslušné na konanie podľa doterajších predpisov. Vedľajší účastník mal za to, že nie je procesne v poriadku, ak bez zrušenia konkrétneho rozhodnutia dôjde k strate procesných účinkov bez relevantného súdneho rozhodnutia, len v dôsledku vymedzenia inou procesnou formou. Vedľajší účastník na podporu svojej argumentácie poukázal na rozsudok Krajského súdu Nitra č.k. 25Co/404/2015 zo dňa 17.6.2015 a rozsudok Krajského súdu v Košiciach č.k. 3Co/1013/2014 zo dňa 21.1.2016, podľa ktorých ide nová právna úprava má síce dôsledky prelomenia materiálnej, nie však formálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku. Rozhodcovský rozsudok sa zo zákona nezrušil, teda v dôsledku zmeny právnej úpravy nedošlo k zániku možnosti navrhovateľa domáhať sa zrušenia rozhodcovského rozsudku.

Súd vykonal dokazovanie oboznámením listinných dôkazov tvoriacich obsah spisu a na základe týchto zistil skutkový stav veci.

Z rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice č.k. 3C/415/2012 zo dňa 19.1.2012 súd zistil, že Arbitrážny súd Košice, rozhodcom JUDr. Michalom Škriabom bez nariadenia pojednávania vo veci navrhovateľa - Rapid life životná poisťovňa a.s. proti odporcovi - U. Z., v skrátanom konaní podľa § 29a, § 16 ods. 4, § 24 ods. 2 Rokovacieho poriadku Arbitrážneho súdu Košice, primerane podľa § 172 a nasl. O.s.p. rozhodol tak, že uložil U. Z., aby do 5 dní od doručenia rozhodcovského rozsudku zaplatil spoločnosti Rapid life životná poisťovňa a.s. sumu vo výške 51,45 EUR a trovy rozhodcovského konania vo výške 276,- EUR, alebo aby v tej istej lehote podal odpor.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žaloba bola podaná na rozhodcovský súd dňa 4.1.2012, pričom predmetom konania je nárok na zaplatenie pohľadávky podľa časti XVII. predložených poisťných podmienok. Pohľadávka mala vzniknúť z poistenia uzavretého dňa 26.3.2009 podľa poisťnej zmluvy č. 4445290083. Rozhodcovský súd svoju právomoc vo veci konať odvodil z písomného poverenia spoločnosti Rapid life životná poisťovňa a.s. zo dňa 1.1.2009, resp. z časti XV. predložených poisťných podmienok, na základe ktorých poisťovňa určila na prejednanie všetkých sporov Arbitrážny súd Košice.

Rozhodcovský súd poukázal na časť XVII. ods. 7 (resp.ods. 8) VPP, podľa ktorého podpisom poisťnej zmluvy poisťovní vzniká voči poisťníkovi osobitná pohľadávka vo výške podľa vyplatenej provízie sprostredkovateľovi poistenia. Okrem toho poukázal na všeobecné ustanovenia § 488, § 494 a § 559 ods. 1 Obč. zákonníka. Rozhodcovský súd uzavrel, že dôvodnosť uplatnenej pohľadávky vyplýva z predložených listín a skutočností tvrdených žalobcom.

Z poisťnej zmluvy súd zistil, že navrhovateľ ako poisťník a poistený a odporca ako poisťovňa uzavreli dňa 26.3.2009 poisťnú zmluvu so začiatkom poistenia dňa 27.3.2009 a koncom poistenia dňa 27.3.2047 (38 rokov). Predmetom poistenia bolo životné poistenie, osoby navrhovateľa. Zmluva je podpísaná navrhovateľom a sprostredkovateľom poistenia. Súčasť poisťnej zmluvy tvorí Dotazník o zdravotnom stave na predtlačenom formulári, vyplnený rukou a podpísaný navrhovateľom.

Neoddeliteľnú súčasť poisťnej zmluvy tvoria Všeobecné poisťné podmienky pre poistenie zjednávané Prvou česko-slovenskou poisťovňou Rapid a.s., platné a účinné pre poisťné zmluvy uzavreté od 21.5.2007, obsahujúce XVII. časti. Podpis navrhovateľa a dátum 26.3.2009 sú uvedené v závere, v časti nasledujúcej po texte XVII. časti VPP (Záverčné ustanovenia).

Z XV.časti VPP, označenej ako Rozhodcovské konanie, z bodu 1 vyplýva, že poisťovňa a poisťník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, v znení neskorších predpisov s výlukami a odchýlnou právnou úpravou vykonanou týmto článkom, štatútom rozhodcovského súdu a jeho rokovacím poriadkom.

Z bodu 2 tejto časti VPP vyplýva, že pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poisťník podpisom týchto všeobecných poisťných podmienok. Poisťovňa vydá štatút rozhodcovského súdu a jeho rokovací poriadok, ktorý zverejní na svojej internetovej stránke. Ak stály rozhodcovský súd zriadi osobitná právnická osoba, jeho štatút i rokovací poriadok vydá táto právnická osoba a zverejní ho v Obchodnom vestníku.

Z bodu 3 tejto časti VPP vyplýva, že rozhodcovskému konaniu podliehajú všetky spory medzi poisťovňou a poisťníkom, poisteným, oprávnenou osobou alebo ich právnymi nástupcami, najmä pohľadávky poisťovne z dlžného poisťného, spory o poisťné plnenia, nároky poisťníkov na odkupné hodnoty, spory súvisiace so zánikom poistenia, spory z akýchkoľvek pohľadávok poisťovne voči poisťníkovi, poistenému, oprávnenej osobe, dedičom alebo iným právnym nástupcom týchto osôb, iné hmotnoprávne spory, ktoré vzniknú počas trvania poistenia i po jeho zániku alebo procesné spory.

Z časti XVII. (Záverčné ustanovenia) bodu 7a VPP vyplýva, že s uzavretím poisťnej zmluvy je pri jej vzniku spojený osobitný provízny náklad v podobe úhrady odmeny za sprostredkovanie poisťnej zmluvy medzi poisťovňou a poisťníkom, ktorý uhrádza poisťovňa. Podpisom poisťnej zmluvy vzniká poisťovní osobitná pohľadávka voči poisťníkovi vo výške vyplatenej províznej odmeny za sprostredkovanie príslušnej poisťnej zmluvy, ktorá sa vysporiada pri ukončení poisťného vzťahu zápočtom voči odkupnej hodnote, ak je vytvorená, alebo poisťnému plneniu. Ak odkupná hodnota pri ukončení poisťného vzťahu vytvorená nebola, pohľadávka sa stáva splatnou dňom ukončenia poisťného vzťahu a poisťovňa je oprávnená ju voči poisťníkovi uplatniť podľa zásad dohodnutých v týchto VPP pred rozhodcovským súdom.

Na Všeobecné poisťné podmienky kontinuálne (t.j. na tom istom liste, na ktorom sa končí text VPP) nadväzujú Osobitné zmluvné dojednania č. 2/2008 k poisťnej zmluve, ktoré obsahujú 2 body.

Podľa bodu 1. sa zmluvné strany dohodli o zániku poistenia v prípade, ak poisťné za ďalšie poisťné obdobie nebude uhradené do dvoch mesiacov od jeho splatnosti.

V bode 2. sa uvádza, že zmluvné strany vyjadrujú spoločne a každý zároveň svojim podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti týchto VPP. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku. Osobitné

zmluvné dojednania sú podpísané navrhovateľom a sprostredkovateľom poistenia, opatrené dátumom 26.3.2009.

Podľa ust. § 40 ods.1 písm.c) zákona č.244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, v znení účinnom do 31.12.2014, účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Podľa ust. § 41 ods.1 citovaného zákona, žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Podľa § 35 citovaného zákona, doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu.

Podľa ust. § 243d ods. 1 zákona č.233/1995 Z.z. Exekučný poriadok (Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2015), exekučné konanie na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu (odkaz na zákon č.335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní) vydaného pred 1. januárom 2015, možno začať len do troch mesiacov od účinnosti tohto zákona. Na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného po tejto lehote nemožno udeliť poverenie na vykonanie exekúcie; rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať.

Podľa ust. § 2 ods.1 zákona č.335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, spotrebiteľským sporom je spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou. Spotrebiteľské spory môžu byť v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní rozhodované len na základe spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy podľa § 3 a len spotrebiteľská rozhodcovská zmluva podľa § 3 môže založiť právomoc stáleho rozhodcovského súdu v spotrebiteľských sporoch.

Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané a ani medzi účastníkmi nebolo sporné, že rozsudkom rozhodcovského Arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 2C/857/2012 zo dňa 19. 01.2012 mu bola uložená povinnosť zaplatiť odporcovi peňažné plnenie a trovy rozhodcovského konania. Tento rozsudok mu bol doručený dňa 26.6.2013. Keďže žalobu na zrušenie rozhodcovského rozsudku navrhovateľ podal dňa 9.7.2013, je zrejmé, že lehota na podanie takejto žaloby ustanovená v § 41 ods.1 zákona č.244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, v znení účinnom do 31.12.2014, bola zachovaná. V predmetnej veci sa navrhovateľ domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku s poukazom na ust. § 40 ods.1 písm.c/ citovaného zákona, popierajúc platnosť rozhodcovskej doložky (zmluvy), od ktorej rozhodcovský súd odvíjal svoju právomoc vo veci konať.

Je nesporné, že v priebehu tohto konania, s účinnosťou od 1.1.2015 došlo k zmene právnej úpravy v dôsledku prijatia zákona č.335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Citovaným zákonom bol novelizovaný zákon č.233/1995 Z.z. Exekučný poriadok, ktorý v ustanovení § 243d ods. 1 stanovuje, že exekučné konanie vedené na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní pred 1.januárom 2015, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu (odkaz na zákon č.335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní), možno začať len do troch mesiacov od účinnosti tohto zákona, pričom na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného po tejto lehote nemožno udeliť poverenie na vykonanie exekúcie a rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať.

V predmetnej veci je nepochybné, že sú naplnené podmienky, predpokladané v citovanom ustanovení, pretože rozhodcovský rozsudok bol vydaný pred 1.januárom 2015, jeho predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa zákona č.335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, pretože ide o spor medzi odporcom ako dodávateľom a navrhovateľom ako spotrebiteľom, vyplývajúci z poistnej zmluvy, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou (vid' ust. § 2 ods.1 cit.zákona). Zároveň nebolo sporné (navrhovateľ netvrdil opak), že odporca na základe rozhodcovského rozsudku nepodal návrh na vykonanie exekúcie.

V súlade s dikciou citovaného zákonného ustanovenia teda rozhodcovský rozsudok, ktorý bol predmetom prieskumu podľa tejto žaloby, v priebehu tohto konania prestal účastníkov konania zaväzovať.

Odporca v súvislosti so zmenou právnej úpravy argumentoval, že odpadol predmet sporu resp. vecná legitímácia účastníkov, konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku stratilo akýkoľvek význam. Rozhodnutie vo veci záviselo od posúdenia uvedenej právnej otázky a jej dôsledkov na toto konanie.

V prvom rade sa súd vypořádaval s názorom vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľa, ktorý poukázal na ust. § 372w O.s.p. (Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2015), podľa ktorého spory o neplatnosť spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy a o zrušenie rozhodcovského rozsudku v spore spĺňajúcom podmienky podľa osobitného predpisu (odkaz na zákon č.335/2014 Z.z.), o ktorých sa začalo konať na súde a ktoré sa do 1. januára 2015 právoplatne neskončili, prerokujú a dokončia súdy príslušné na konanie podľa doterajších predpisov.

Súd v tejto otázke poukazuje na dôvodovú správu k zákonu č.335/2014 Z.z. (článok II), ktorým bol novelizovaný aj O.s.p. a z ktorej jednoznačne vyplýva, že citované prechodné ustanovenie sa týka len zmeny ustanovení o výlučnej miestnej príslušnosti súdov na rozhodovanie vo veciach žalôb o zrušení rozhodcovského rozsudku (§ 88 ods.2 O.s.p.). Uvedená argumentácia vedľajšieho účastníka teda na posúdenie predmetu konania nemala vplyv.

Súd je toho názoru, že pre vyriešenie spornej otázky, prezentovanej odporcom, je potrebné hlbšie sa zaoberať výkladom pojmu právoplatnosti rozhodnutia.

Podľa § 35 zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení do 31.12.2014 doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu.

Právnu moc resp. právoplatnosť rozhodnutia chápe teória práva ako určitú vlastnosť rozhodnutia, ktorá má vzťah či už k samotnému prebiehajúcemu konaniu alebo k jeho predmetu (riešenému právnemu vzťahu).

Vlastnosť, majúcu vzťah ku prebiehajúcemu konaniu, označujeme ako formálnu právnu moc resp. formálnu právoplatnosť. Formálna právoplatnosť je definovaná v ust. § 159 O.s.p., podľa ktorého doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. Uvedené znamená, že právoplatné rozhodnutie je rozhodnutím konečným, t.j. rozhodnutím, ktoré nemožno napadnúť riadnym opravným prostriedkom.

Vlastnosť, ktorá sa týka predmetu konania, označujeme ako materiálnu právnu moc resp. materiálnu právoplatnosť. Táto predstavuje jednak záväznosť právoplatného rozhodnutia (pozitívna stránka materiálnej právoplatnosti) a jednak nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia (negatívna stránka materiálnej právoplatnosti).

Záväznosťou rozhodnutia sa rozumie povinnosť subjektov, na ktoré sa vzťahuje, správať sa v súlade s obsahom rozhodnutia (presnejšie s jeho výrokom), ako aj možnosť vynutiteľnosti tejto povinnosti, pokiaľ nebude splnená dobrovoľne. Vo všeobecnosti pritom platí, že rozsudok je záväzný pre účastníkov konania, ako aj pre všetky orgány (§ 159 ods.2 O.s.p.)

Nezmeniteľnosť rozhodnutia je vyjadrená v ust. § 159 ods.3 O.s.p., podľa ktorého, len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova. Právoplatný rozsudok je preto v rozsahu jeho záväznosti (t.j. vo vzťahu k subjektom, ktoré zaväzuje) potrebné pokladať za rozsúdenú vec („res iudicata“), ktorá predstavuje prekážku pre nové konanie v totožnej veci, na ktorú súd prihliada ex offa a musí konanie pre nedostatok podmienky konania zastaviť.

Nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nie je absolútna. Zákon v niektorých prípadoch pripúšťa možnosť jeho zmeny alebo zrušenia a to presne upraveným spôsobom. Ide o dve skupiny prípadov. Prvú predstavujú tzv.mimoriadne opravné prostriedky a druhú prípady, pri ktorých sa k zmene alebo

zrušeniu právoplatného rozhodnutia nevyžaduje podanie mimoriadneho opravného prostriedku; postačí podanie nového návrhu na začatie konania.

Žaloba na zrušenie rozhodcovského rozsudku má charakter mimoriadneho opravného prostriedku. To, že zákon pripúšťa túto možnosť reparácie, vychádza zo spoločenského záujmu na zákonom, správnom a skutočnosti zodpovedajúcom posúdení predmetu rozhodcovského konania.

V danej veci nastala špecifická situácia, kedy v priebehu konania o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku, sám zákonodarca zo zákona (ex lege) odňal rozhodcovskému rozsudku jeho záväznosť.

Je nepochybné, že nová právna úprava, účinná od 1.1.2015, reguluje spotrebiteľské rozhodcovské konanie so zameraním na posilnenie postavenia a ochrany spotrebiteľa. S účinnosťou od 1.1.2015 sa všetky rozhodcovské konania, v ktorých je prítomný spotrebiteľský prvok, resp. spĺňajú podmienky zákona o rozhodcovskom spotrebiteľskom konaní, musia spravovať touto normou. Nová právna norma novelizáciou Exekučného poriadku v ust. § 243d ods. 1 zároveň explicitne vyriešila otázku prekážky rozhodnutej veci vo vzťahu k „starým“ rozhodcovským rozsudkom, vydaným v spotrebiteľských veciach do 31.12.2014. Procesným následkom tejto zákonnej konštrukcie je, že od 1.4.2015 prestáva rozhodcovské rozhodnutie účastníkov zaväzovať, odpadá prekážka právoplatne rozhodnutej veci, čo v konečnom dôsledku za podmienok ustanovených zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní umožňuje spotrebiteľský spor prejednať znova. Oprávnený nemá prekážku uplatniť vec aj na všeobecnom súde.

V tejto súvislosti súd poukazuje na ustálenú súdnu prax ešte v období pred prijatím novej právnej úpravy, kedy exekučné sudy skúmali rozhodcovský rozsudok v exekučnom konaní s poukazom na ust. § 44 ods.2 Exekučného poriadku v rozsahu, či je alebo nie je takýto exekučný titul v rozpore so zákonom. Výsledkom ich postupu bolo, že zamietli žiadosť oprávneného na vydanie poverenia na vykonanie exekúcie alebo exekučné konanie v ktoromkoľvek štádiu zastavili, s poukazom na rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom. Dôvody, pre ktoré exekučné sudy považovali rozhodcovský rozsudok za exekučný titul v rozpore so zákonom boli, že rozhodcovská doložka je neplatná alebo nebola vôbec uzavretá, preto nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu na konanie a rozsudok vydaný v takomto konaní nemôže byť exekučným titulom, lebo ide o nulitný právny akt. Ničotnosť rozhodcovského rozsudku bola teda deklarovaná exekučnými súdmi mimo osobitného konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Exekučné sudy pritom nikdy nerozhodli vo výroku o zrušení, resp. neexistencii rozhodcovského rozsudku, len z odôvodnenia ich uznesení o zamietnutí žiadosti o vydanie poverenia alebo o zastavení exekúcie vyplývalo, že dôvodom na ich vydanie bol rozpor exekučného titulu so zákonom. Týmto postupom však nepochybne zasiahli do materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku. Ak exekučný súd označil rozhodcovský rozsudok za nulitný právny akt a na základe zákonných nástrojov zasiahol do materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku takým spôsobom, že mu účinky právoplatnosti a vykonateľnosti nepriznal, je potom potrebné zamyslieť sa nad tým, či by podľa rovnakých kritérií nebolo potrebné posudzovať vlastnosti rozhodcovského rozsudku vo vzťahu k otázke existencie prekážky rozhodnutej veci. Súd je toho názoru, že na túto otázku treba odpovedať kladne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku v zmysle jeho nezáväznosti. Právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie pokladá za zdanlivé, ničotné (nulitné - paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce.

Ako už súd uviedol vyššie, to, čo bolo deklarované v doterajšej súdnej praxi exekučných súdov, priamo vyriešila nová právna norma, keď novelizáciou Exekučného poriadku v ust. § 243d ods. 1 explicitne vyriešila otázku prekážky rozhodnutej veci vo vzťahu k „starým“ rozhodcovským rozsudkom, vydaným v spotrebiteľských veciach do 31.12.2014. Procesným následkom tejto zákonnej konštrukcie je, že od 1.4.2015 prestáva rozhodcovské rozhodnutie účastníkov zaväzovať, odpadá prekážka právoplatne rozhodnutej veci, čo v konečnom dôsledku za podmienok ustanovených zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní umožňuje spotrebiteľský spor prejednať znova. Prelomením materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku zaniká aj prekážka právoplatne rozhodnutej veci a časový úsek konania pred rozhodcom sa do premlčacej doby nepočíta, pretože oprávnený, hoci nezdarne, ale predsa len uplatňoval svoje práva spôsobom, ktorý právny poriadok za normálnych okolností dovoľuje. Oprávnený tak nemá prekážku uplatniť vec na všeobecnom súde.

Teória práva zdôrazňuje, že použité termíny formálna právoplatnosť a materiálna právoplatnosť by nemali vyvolávať predstavu, ako by išlo o dve rôzne právoplatnosti. Ide len o terminologické skratky. Pokiaľ sa teda rozlišuje formálna a materiálna stránka právoplatnosti, ide len o popis účinkov, ktoré sú s tým spojené. Právoplatnosť je vždy len jedna a je jednotná; rozhodnutie buď právoplatné je alebo nie je, neexistujú žiadne stupne alebo druhy právoplatnosti. Formálna a materiálna právoplatnosť sa navzájom podmieňujú a to natoľko, že nemôžu existovať jedna bez druhej. Ako náhle rozhodnutie nadobudne formálnu právoplatnosť (t.j. doručené rozhodnutie, ktoré nemožno napadnúť opravným prostriedkom), nastáva zároveň aj materiálna právoplatnosť (t.j. záväznosť a nezmeniteľnosť rozhodnutia). Len opticky sa zdá, ako by formálna právoplatnosť predchádzala materiálnej, avšak fakticky obe vznikajú súčasne a nemožno ich vnímať oddelene.

V kontexte s vyššie uvedeným je súd toho názoru, že za situácie, kedy v priebehu konania o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku sám zákonodarca zo zákona ex lege odňal rozhodcovskému rozsudku jeho záväznosť, zasiahol tým nielen do materiálnej, ale aj do formálnej stránky právoplatnosti. Z tohto dôvodu vydanie rozhodnutia, ktorým by súd ešte naviac, len pre akúsi istotu, zrušil nikoho nezaväzujúci rozhodcovský rozsudok, stráca akýkoľvek význam. Súd preto žalobu zamietol.

Podľa ustanovenia § 142 ods.1 O.s.p., účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Predmetné konanie je konaním sporovým a riadi sa zásadou úspechu. Žalobu súd zamietol a preto v zmysle citovaného zákonného ustanovenia by mal odporca nárok na náhradu trov, potrebných na účelné bránenie svojho práva proti navrhovateľovi.

Podľa ust. 150 ods. 1 O.s.p., ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Po posúdení všetkých relevantných okolností tohto prípadu súd konštatoval, že je namieste použitie moderačného práva súdu zmierniť dôsledok právnej normy (§142 ods.1 O.s.p.) upravujúcej náhradu trov konania a to podľa ust. § 150 ods.1 O.s.p..

Aplikácia ust. § 150 ods. 1 O.s.p. prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Potreba použitia tohto ustanovenia je odôvodnená tým, že by strohá aplikácia ustanovení o náhrade trov konania (§ 142, § 146 O.s.p.) mohla viesť v tomto konkrétnom prípade k nežiaducej tvrdosti. Musí však ísť o výnimočný prípad. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Dôvody hodné osobitného zreteľa sa teda týkajú dvoch oblastí. Buď ide o určitý charakter konania alebo procesnej situácie alebo o sociálne aspekty na strane účastníkov konania.

V danom prípade súd videl dôvody hodné osobitného zreteľa v okolnostiach danej veci. Išlo o špecifickú situáciu, pretože v priebehu konania sám zákonodarca prijatím novej právnej úpravy, účinnej od 1.1.2015 ex lege odňal rozhodcovskému rozsudku, ktorý bol predmetom súdneho prieskumu, jeho záväznosť. Uvedená okolnosť mala vplyv na zamietnutie žaloby. Navrhovateľovi teda nemožno vyčítať žiadnu vinu, pretože žalobu podal ako aktívne legitimovaný subjekt proti odporcovi, ktorý bol pasívne legitimovaným subjektom, včas, v zákonom stanovenej lehote na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku. To, že sa nestotožnil s právnou argumentáciou odporcu a nevzal späť žalobu, je vzhľadom na pomerne zložitý výklad dôsledkov novej právnej úpravy, protichodné rozhodnutia súdov v tejto otázke a právnou istotu, pochopiteľné. Súd preto odporcovi náhradu trov proti navrhovateľovi nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho

doručenia, prostredníctvom súdu, proti rozhodnutiu ktorého odvolanie smeruje, v troch písomných vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha (§ 205 ods. 1 O.s.p.).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a)
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona. (§ 251 O.s.p.)